

Sygn. akt. IV Ka 277/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2013r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział IV Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Szyszko (spr.)

Sędziowie SSO Dorota Kropiewnicka

SSR del. do SO Elżbieta Wylegalska

Protokolant Artur Łukiańczyk

przy udziale I. G. Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2013r.

sprawy **W. G.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. i art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Oleśnicy

z dnia 4 grudnia 2012 roku sygn. akt II K 713/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) **uchyla orzeczenia zawarte w punktach II i III części dyspozytywnej tego wyroku,**

b) **w zakresie czynu zarzucanego oskarżonemu w punkcie II części wstępnej wyroku przyjmuje, iż w dniu 29.10.2002r oskarżony bijąc pięściami po głowie i paskiem po ciele swojego syna M. G. spowodował u niego obrażenia w postaci obrzęku głowy, krwawych wybroczyn na plecach i ramieniu prawym, sińca na ramieniu prawym,, naruszając czynności narządów ciała na okres poniżej dni 7, co stanowi czyn z art. 157 § 2 k.k. i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 101 § 2 k.k. postępowanie karne o ten czyn umarza, zaś kosztami postępowania w tej części obciąża Skarb Państwa,**

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt IV Ka 277/13

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej w Oleśnicy oskarżył **W. G.** o to, że:

I. w okresie od 1985 r. do 1 lutego 2012 r. we W. oraz w D. w domu przy ul. (...) znęcał się psychicznie i fizycznie nad swoją żoną B. G. w ten sposób, że wszczywał pod wpływem alkoholu awantury w trakcie których wyzywał je

słowa mi wulgaryzmami, kierował groźby pozbawienia życia i zniszczenia jej mienia, a także stosował przemoc w postaci popychania, szturchania, szarpania za włosy i uderzania rękoma po głowie i ciele, tj. **o czyn z art.207§1 kk** ;

II. w okresie od 1998 r do grudnia 2011 r. we W. oraz w D. w domu przy ul. (...) znęcał się psychicznie i fizycznie nad swoim synem M. G. w ten sposób, że wszczynał pod wpływem alkoholu awantury, w trakcie których wyzywał go słowami wulgaryzmami, stosował przemoc w postaci popychania, szturchania, nadto w dniu 29.10.2002 r. dokonał uszkodzenia jego ciała bijąc go pięściami po głowie i paskiem po ciele czym spowodował obrażenia w postaci obrzęku głowy, krwawych wybroczyn na plecach i ramieniu prawym, sińca na ramieniu prawym, które to obrażenia naruszyły czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia trwające nie dłużej niż dni siedem, tj. **o czyn z art.207§1 kk i art.157§2 kk w zw. z art.11§2 kk**.

Sąd Rejonowy w Oleśnicy wyrokiem z dnia 4 grudnia 2012 r. w sprawie o sygn. akt II K 713/12:

I. uznał W. G. za winnego popełnienia czynu, opisanego w pkt. I z tym, że przyjął, iż czynu tego oskarżony dopuścił się w okresie od października 2001 r. do 1 lutego 2012 r., tj. przestępstwa z art.207§1 kk i za to na podstawie art.207§1 kk wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności ;

II. uniewinnił W. G. od zarzutu popełnienia czynu, opisanego w pkt. II, tj. przestępstwa z art.207§1 kk ;

III. na podstawie art.101§1 pkt 4 kk postępowanie o czyn opisany w pkt. II stanowiący przestępstwo z art.157§2 kk umorzył ;

IV. na podstawie art.69§1 i 2 kk i art.70§1 pkt 1 kk warunkowo zawiesił oskarżonemu wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 3 lata ;

V. na podstawie art.73§1 kk oddał oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora sądowego ;

VI. zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów postępowania oraz nie wymierzył mu opłaty.

Powyższy wyrok zaskarżył na niekorzyść oskarżonego **oskarżyciel publiczny**, który zapadłemu orzeczeniu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na jego treść w zakresie czynu, opisanego w pkt. II wyroku, polegający na przyjęciu, że całość zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wskazuje jednoznacznie, że W. G. znęcał się psychicznie i fizycznie nad swoim synem M. G., podczas gdy prawidłowa analiza i ocena zebranego materiału dowodowego winna prowadzić do wniosku, iż oskarżony swoim zachowaniem wyczerpał znamiona przestępstwa z art.207§1 kk i art.157§2 kk w zw. z art.11§2 kk.

Podnosząc ten zarzut prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja prokuratora nie jest zasadna i nie zasługuje na uwzględnienie, niemniej jednak jej wniesienie doprowadziło do zmiany zaskarżonego wyroku, albowiem Sąd Odwoławczy stwierdził rażące i niedopuszczalne błędy w części dyspozytywnej wyroku, polegające na dwukrotnym orzeczeniu o przedmiocie procesu. Sąd Rejonowy w ramach zarzuconego oskarżonemu czynu z art.207§1 kk i art.157§2 kk w zw. z art.11§2 kk jednocześnie uniewinnił oskarżonego od zarzutu popełnienia czynu z art.207§1 kk i umorzył postępowanie karne o czyn z art.157§2 kk. Zakres zaskarżenia wyroku pozwalał na wyeliminowanie tego rażącego uchybienia.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, iż w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego brak było podstaw do przypisania oskarżonemu popełnienia występku znęcania się nad synem M. G.. Uzasadnienie apelacji stanowi wyłącznie polemikę z ustaleniami zaskarżonego orzeczenia i prezentuje odmienny pogląd na wiarygodność dowodów oraz faktów z nich wynikających. Wbrew odmiennym twierdzeniom zawartym w apelacji, nie ma żadnych podstaw, ani do skutecznego kwestionowania dokonanej przez Sąd I instancji oceny zebranego

materiału dowodowego, ani też poczynionych na podstawie tego materiału ustaleń faktycznych. Każdy Sąd w procesie karnym jest uprawniony do przyjęcia określonej wersji przebiegu zdarzeń (zdarzenia), bądź też może nie znaleźć dostatecznych podstaw faktycznych do podzielenia poglądu prezentowanego w akcie oskarżenia. Chodzi jednak o to, aby tok rozumowania Sądu mieścił się w granicach swobodnej oceny dowodów. Konfrontacja motywów zaskarżonego wyroku wraz z zawartą tam analizą materiału dowodowego, z treścią zebranych w sprawie dowodów nie nasuwa zastrzeżeń, co do prawidłowości i trafności ich oceny, jak i przekonującości przytoczonych argumentów. Sąd Rejonowy, stosownie do reguł określonych w art.4 kpk, 5 kpk i 7 kpk dokonał oceny całokształtu materiału dowodowego oraz ustaleń faktycznych. W pisemnym uzasadnieniu wyroku Sąd I instancji poddał należytej analizie zebrane dowody oraz w sposób zgodny ze wskazaniami wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego przedstawił, na jakich przesłankach faktycznych i prawnych oparł swoje przekonanie odnośnie braku podstaw do przypisania oskarżonemu popełnienia przestępstwa znęcania się nad synem. Przedmiotem rozważań Sądu Rejonowego był całokształt okoliczności ujawnionych podczas przewodu sądowego (art.410 kpk), ocenionych swobodnie (art.7 kpk) i bezstronnie (art.4 kpk).

Godzi się przypomnieć, iż przez "znęcanie się" w rozumieniu art.207§1 kk należy rozumieć takie umyślne i systematyczne powtarzające się zachowanie się sprawcy, które polega na intensywnym i dotkliwym naruszeniu nietykalności fizycznej lub zadawaniu cierpień moralnych osobie pokrzywdzonej w celu jej udręczenia, poniżenia lub dokuczenia albo wyrządzenia jej innej przykrości, bez względu na rodzaj pobudek. O uznaniu za "znęcanie się" zachowania sprawiającego ból fizyczny lub "dotkliwe cierpienia moralne ofiary" powinna decydować ocena obiektywna, a nie subiektywne odczucie pokrzywdzonego. Ustalone przez sąd meriti zachowania oskarżonego nie cechowały się systematycznością i zamiarem, koniecznym dla przyjęcia zaistnienia przestępstwa z art.207 §1 kk i tym samym brak było podstaw do przyjęcia, że oskarżony swoim działaniem wyczerpał ustawowe znamiona przestępstwa znęcania się. Zdaniem Sądu Okręgowego, dokonana przez Sąd Rejonowy ocena treści zeznań świadków, wskazanych w uzasadnieniu apelacji, mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów, zakreślonych treścią art.7 kpk, a apelujący nie wykazał, że przy ocenie tych dowodów doszło do błędu natury faktycznej lub logicznej albo że ocena ta jest sprzeczna z doświadczeniem życiowym lub wskazaniami wiedzy. Odmienne od poglądu Sądu Rejonowego zdanie apelacji co do oceny zeznań świadków nie może odnieść skutku, skoro stanowisko Sądu meriti zostało wyczerpująco i przekonująco uzasadnione i - jako zgodne z zasadami logiki - znajduje ochronę w art.7 kpk. Argumentację przytoczoną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Odwoławczy w pełni akceptuje i do niej się odwołuje, nie widząc potrzeby jej powielania. Natomiast zawarta w apelacji ocena zeznań pokrzywdzonych i świadków jest całkowicie jednostronna i pozbawiona waloru kompleksowości, a w konsekwencji – nieprzekonująca. Zeznania pokrzywdzonych i wskazanych w apelacji świadków nie mogą być - w oderwaniu od innych faktów - oceniane jako dowody znęcania się oskarżonego nad synem. Zeznania M. G., jak i jego matki nie pozwalają na przyjęcie, że motywem działania oskarżonego było celowe dręczenie syna. Natomiast zebrane w sprawie dowody pozwalają w sposób nie budzący jakichkolwiek wątpliwości przyjąć, że oskarżony w dniu 29 października 2002 r. pobił syna pięściami po głowie i paskiem po ciele, czym spowodował u niego obrażenia w postaci obrzęku głowy, krwawych wybroczyn na plecach i ramieniu prawym, sińca na ramieniu prawym, które to obrażenia naruszyły czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia trwające nie dłużej niż 7 dni. Przestępstwo określone w art.157§2 kk jest ścigane z oskarżenia prywatnego – art.157§4 kk. Zgodnie z treścią art.101§2 kk karalność przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego ustaje z upływem roku od czasu, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy przestępstwa, nie później jednak niż z upływem 3 lat od czasu jego popełnienia. Także prokuratora dotyczy skrócony, roczny termin przedawnienia karalności przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego. Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa zostało w tej sprawie złożone w dniu 31 stycznia 2012 r., a zatem już po upływie terminu przedawnienia karalności, w związku z czym zachodziła okoliczność wyłączająca postępowanie o tenże czyn.

Słusznie na rozprawie odwoławczej podniósł Prokurator Prokuratury Okręgowej, iż w zakresie czynu będącego przedmiotem apelacji czynu (tj. opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku) Sąd Rejonowy wydał dwa rozstrzygnięcia, tj. o uniewinnieniu oskarżonego i o umorzeniu postępowania. Tymczasem zamieszczenie w jednym wyroku w odniesieniu do tego samego czynu dwóch tego rodzaju sprzecznych ze sobą rozstrzygnięć nie da się pogodzić ani z zasadami logiki, ani wprost z przepisami kodeksu postępowania karnego (art.413 - 414 kpk), które przewidują,

że wyrok może być jedynie skazujący, uniewinniający albo umarzający postępowanie (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1975 r., II KRN 59/74, OSNKW 1975/5/60). Obowiązująca procedura karna nie przewiduje ferowania orzeczenia, które w odniesieniu do tego samego oskarżonego i tego samego czynu miałyby zarówno postać wyroku uniewinniającego, jak i wyroku umarzającego postępowanie. Przedmiotem procesu nie jest bowiem opis czynu czy też jego kwalifikacja prawna, ale opisane w akcie oskarżenia określone zdarzenie faktyczne. Przepisy o wyrokowaniu nie przewidują uniewinnienia od poszczególnych elementów zawartych w opisie czynu lub od kwalifikacji prawnej powołanej w akcie oskarżenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 1979 r., IV KR 5/79, OSNKW 1979/6/75, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2012 r., II KK 18/12). W realiach tej sprawy należało w wyroku dokonać określenia popełnionego przez oskarżonego czynu z art.157§2 kk i wobec przedawnienia karalności postępowania o ten czyn należało umorzyć.

Z tych też względów Sąd Odwoławczy orzekł jak w punkcie a i b swojego wyroku.

W pozostałym zakresie przy braku podstaw do zastosowania unormowań zawartych w art.439 kpk, art.440 kpk i art.455 kpk zaskarżony wyrok utrzymano w mocy.

Do zmiany zaskarżonego wyroku doszło wyłącznie na skutek uchybień popełnionych przez Sąd Rejonowy, stąd też względy słuszności wymagały zwolnienia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Z uwagi na treść uzasadnienia apelacji, w którym to uzasadnieniu oskarżyciel publiczny zakwestionował na niekorzyść oskarżonego także okres popełnienia przez niego przypisanego mu w punkcie I części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku czynu z art.207§1 kk, popełnionego na szkodę B. G. oraz zasadność zwolnienia oskarżonego od kosztów sądowych, Sąd Odwoławczy zauważa, iż ustawodawca nakłada na podmioty profesjonalne powinność wskazania w środku odwoławczym zarzutów stawianych rozstrzygnięciu oraz przedstawienia uzasadnienia (art.427§2 kpk). Z treści uzasadnienia nie można jednak przy rozpoznawaniu tego środka wywodzić inne zarzuty, niż sformułowane w petitum. Uzasadnienie powinno sprowadzać się wyłącznie do przedstawienia argumentacji za trafnością, już wcześniej wskazanych zarzutów, gdyż tylko one zakreślają dopuszczalną granicę orzekania na niekorzyść w postępowaniu odwoławczym (por: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2008 r. sygn. akt V KKn 101/08). Art.434§1 kpk (zdanie drugie) jako zakreślający granicę orzekania na niekorzyść oskarżonego w postępowaniu odwoławczym, ma charakter gwarancyjny i jako taki nie podlega interpretacji rozszerzającej. Przy formułowaniu środka odwoławczego decydujące znaczenie ma wskazanie na konkretne uchybienie, ale zarzut stanowi jego słowne nazwanie. Podniesionym uchybieniem jest to, na co wskazuje słowne ujęcie zarzutu. Nie w uzasadnieniu lecz w werbalizacji zarzutu apelacji należy poszukiwać granic zaskarżenia na niekorzyść, których nie wolno przekroczyć. Odmienne podejście do tego zagadnienia, relatywizowałoby zakaz procesowy, wręcz zaprzeczałoby jego istocie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 stycznia 2011 r. II AKa 434/10). Wniesiona apelacja została zatem rozpoznana w zakresie zarzutu, wskazanego w jej petitum, jednakże zasygnalizować Sądowi Rejonowemu należy, iż regułą winno być obciążenie sprawców przestępstw kosztami sądowymi, zaś czymś wyjątkowym zwolnienie od ponoszenia tych kosztów. Oskarżony prowadzi działalność gospodarczą, osiąga dochody w wysokości 4.000 złotych i nie miała żadnego racjonalnego uzasadnienia decyzja Sądu Rejonowego o zwolnieniu oskarżonego od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych.